

**Tajtiné Lesó Marianna Györgyi –
Dr. habil. Hanák Zsuzsanna (EKKE)**

**A VÉGZETTSÉG NÉLKÜLI ISKOLAEELHAGYÁS KÉRDÉSKÖRÉNEK
KUTATÁSA KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ SNI TANULÓK KÖRÉRE**

Kulcsszavak: pályaaorientáció, humánökológiai modell, korai iskolaelhagyás

A pályaválasztás sikere lényeges összetevője a végzettség nélküli, korai iskolaelhagyás prevenciójának. A vonatkozó szakirodalmakban több szerzőtől olvashatunk a téma fontosságáról, például Donáth (2007), Suhajda (2017), Szilágyi-Völgyesy (1979), Lannert (2004), Tajtiné-Balázsnné (2010), Kenderfi (2019). Kutatásunk időszerűségét a társadalmi, gazdasági, kulturális és mobilitási változások, a munkaerőpiaci és képzési lehetőségek folyamatos változása és a pedagógiai folyamatként megjelenő iskolai pályaaorientációs tevékenység hiányosságai adják. A végzettség nélküli iskolaelhagyás tekintetében az SNI tanulók veszélyeztetettsége érezhetően nagyobb, mint társaiké. Kutatásunk elméleti alapjaként a humánökológiai modellt (Welch), a konstruktív pedagógiai megközelítést és a végzettség nélküli korai iskolaelhagyás (Early School Leaving-ESL) elméleti alapjait használjuk fel. Hipotéziseink:

H1: Feltételezzük, hogy a tanulók továbbtanulási terveit elsősorban a tanulmányi teljesítményük határozza meg és kevésbé a pályaaérdeklődésük.

H2: Feltételezzük, hogy a sajátos nevelési igényű státusszal rendelkező tanulók korlátozottabb választási lehetőségekkel rendelkeznek területileg és szakirányra vonatkozóan is.

H3: Az iskolázottabb szülők a gyermekük életpályaaépítésének támogatása során a minél magasabb iskolai végzettséget biztosító iskolatípus választását preferálják.

H4: A pedagógusok és a szülők együttműködése, a szülők pályaaorientációs tevékenységekbe való bevonása támogatóan hat a gyerekek középiskolában való továbbtanulási szándékára.

Kutatásunk alapsokasága: Heves megyében tanuló 8. évfolyamos diákok - 2742 fő (SNI tanuló 210 fő). Részvételhez hozzájárult és abban részt vesz: 1127 szülő

A kutatásunk módszerei: dokumentumelemzés (AO) és a pályaaorientáció megjelenésének elemzése a Nemzeti Alaptantervben. Pályaaorientációs öndefiníciós standardizált kérdőívek: Érdeklődési területek kérdőív, Tanulási motiváció kérdőív, valamint saját szerkesztésű kérdőív: 8. évfolyamos tanulók és szüleik részére.

Munkánk további célja egy „Differenciált pályaaorientációs foglalkozás” kidolgozása, melyben az SNI tanulók – a kutatás során feltárt – sajátos igényeit is figyelembe vesszük.

Várható eredmények, hogy definiálhatóvá válnak azok a folyamatok, amelyek nehezítik az átmenetet az alapfokú és középfokú képzés között, ezáltal csökkenthető a kényszerválasztások száma, és előtérbe kerülhetnének az érdeklődésalapú középiskola- és szakmaválasztások az SNI tanulók körében is. Láthatóvá válnak a középiskolai képzési kínálatban lévő hiányterületek. Az iskolai pályaaorientáció konstruktív pedagógiai folyamatba ágyazásával a humánökológiai modell keretein belül az elméleti keretek bővülnek. A pályaaorientáció és az adaptív pedagógiai módszerek összekapcsolása erősödik.